

memo

aan: Ontwikkelingsbedrijf Waalfront CV
van: SAB, E. Verkaik
ons kenmerk: 170305.02
datum: 13 december 2018
betreft: Nader onderzoek planten en werkprotocol – Park Krayenhoff en Dijkkwartier Oost.

AANLEIDING

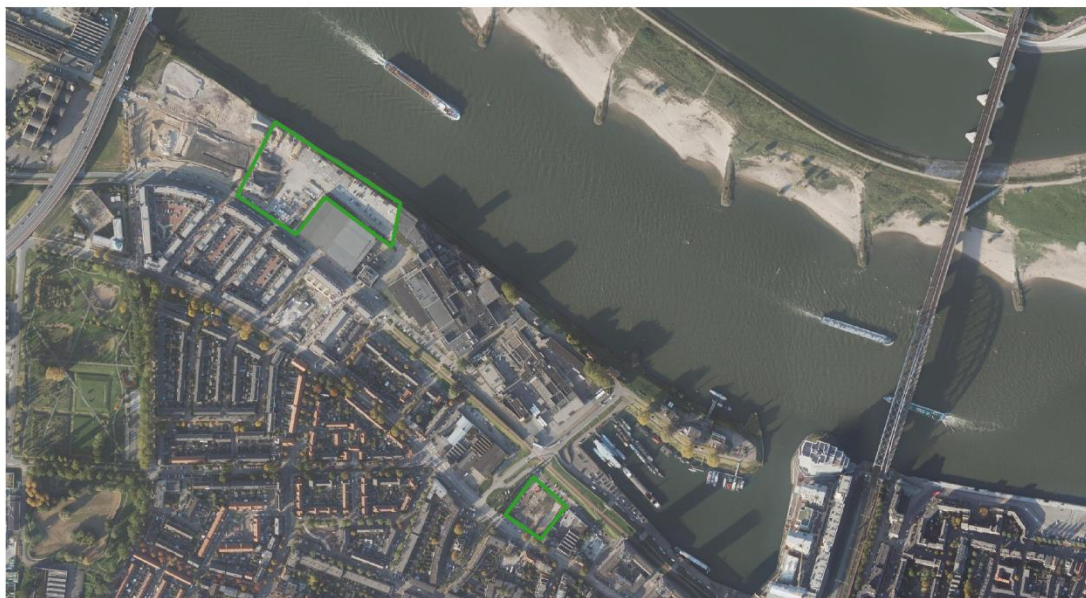
Het Ontwikkelingsbedrijf Waalfront is al enkele jaren bezig met de herontwikkeling van het Waalfront in Nijmegen. Ten behoeve van deze ontwikkeling stelde wij eerder twee quick scans natuur op, waarin werd geconcludeerd dat op twee locaties mogelijk beschermde planten aanwezig zijn (SAB 2018a, b). Beide delen zijn vrij groot en hebben deels een verschillende historie, van bodembewerking en bebouwing. Om uit te zoeken of het mogelijk is op bepaalde stukken binnen de locaties komende maanden al grondwerkzaamheden uit te voeren, voerden wij een aanvullend onderzoek naar beschermde planten uit.

Doel van het onderzoek was, om vast te stellen op welke delen van de locaties de aanwezigheid van beschermde planten uitgesloten kan worden. Op deze delen zouden komende maanden werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden die ook de bodem beroeren. Op de delen waar de aanwezigheid van beschermde planten niet uitgesloten kan worden is vervolgonderzoek in de bloeitijd van planten nodig. Deze memo vormt het verslag van dit onderzoek. Tevens vormt de memo een werkprotocol, voor die delen van de planlocaties waar de aanwezigheid van beschermde planten niet uitgesloten kon worden.

ONDERZOEKSGBIED

Het onderzoeksgebied betreft de locatie Park Krayenhoff/ Waalfront 4 (groene omlijning aan de westkant op onderstaande afbeelding) en de locatie Dijkkwartier Oost (aan de oostkant op onderstaande afbeelding).

Locaties onderzoek beschermde planten

100 0 100 200 300 400 m

WERKWIJZE

Doel van het onderzoek was om vast te stellen op welke delen binnen de onderzoekslocaties de aanwezigheid van beschermde planten uitgesloten kan worden. Hiertoe werd een veldbezoek en een bureaustudie uitgevoerd. Bij de bureaustudie werden gegevens over beschermde planten in de omgeving op een rij gezet en werd informatie verzameld over de recente geschiedenis van beide gebiedsdelen. Voor de informatie over beschermde planten in de omgeving werd de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna), geraadpleegd, op 20 november 2018, waarbij gegevens tot 10 jaar terug werden opgevraagd. Informatie over de geschiedenis van de terreindelen werd verkregen van de opdrachtgever.

Het veldbezoek werd uitgevoerd op 30 november 2018, bij droog, half bewolkt weer en een temperatuur van circa 10 graden. Bij het onderzoek werden beide locaties lopend doorkruist. Om een inschatting te maken van de geschiktheid van gebiedsdelen voor plantensoorten, werd geïnventariseerd welke plantensoorten momenteel aanwezig zijn en ook werd gelet op de aanwezige bodemsamenstelling ter plaatste. Dit veldbezoek werd uitgevoerd door E. Verkaik, ecooloog bij SAB en door E. Prins, ecooloog bij Buiting Advies. Beide hebben jarenlange ervaring met de inventarisatie van vegetaties en planten. De heer Prins is daarbij Admin voor vaatplanten bij de waarnemingssite waarneming.nl.

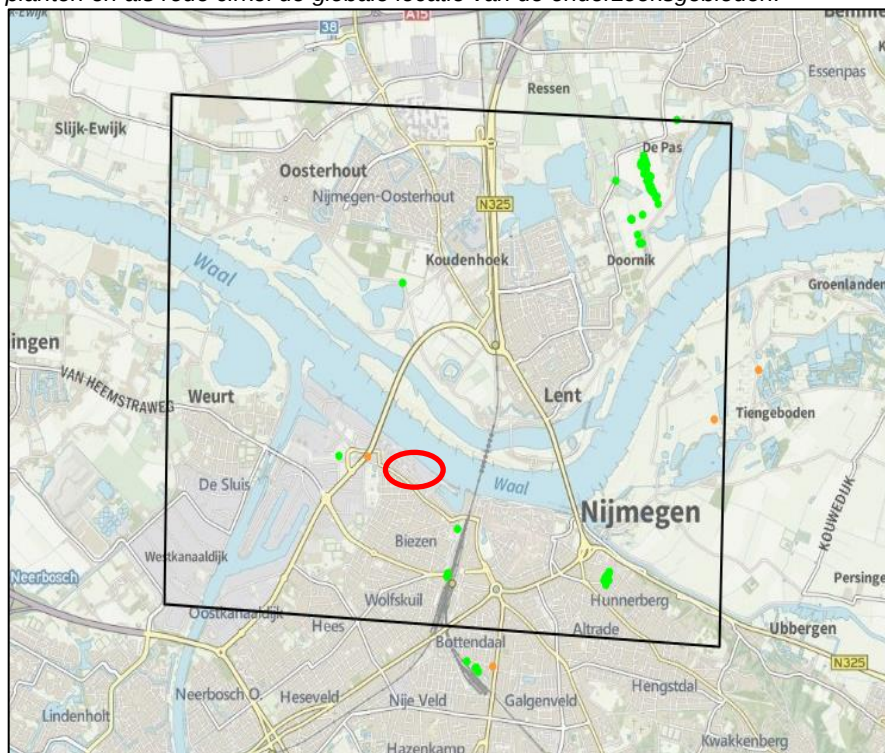
RESULTAAT BUREAUSTUDIE

Beschermde planten in de omgeving

Uit de NDFF-gegevens blijkt dat de omgeving goed is onderzocht door floristen. Uit de directe omgeving worden veel soorten planten opgegeven, waaronder ook relatief veel zeldzame soorten. In directe omgeving zijn twee beschermde soorten waargenomen. Dit betreft waarnemingen van wilde averuit, ten oosten van het onderzoeksgebied, op circa 400 meter van de locatie Dijkkwartier Oost. De planten groeien hier nabij het Centraal Station. Verder is de soort kluwenklokje in de omgeving waargenomen, op circa 350 ten westen van de locatie Park Krayenhoff, nabij de brug over de Waal.

Andere soorten beschermde planten zijn aanwezig op grotere afstand. Aan de overzijde van de Waal, bij de Oosterhoutsedijk, op circa 850 meter van de locaties, is glad biggenkruid waargenomen. Daarnaast is de soort schubzegge waargenomen in de uiterwaarden van de Waal, circa 2 kilometer ten oosten van de locatie. Deze soort komt voor in moerassen en natte hooilandjes. Verder komt de muurplant schubvaren voor in de bebouwde kom van Nijmegen, op circa 2,5 kilometer van het onderzoeksgebied. Op drie kilometer ten zuiden van de locaties is grote leeuwenklauw waargenomen, een soort van akkers met zandige klei. Tot slot zijn bij een akker bij Doornik, aan de overzijde van de Waal, op circa 3,5 kilometer van het onderzoeksgebied meerdere beschermde soorten akkerplanten waargenomen, namelijk dregs, akkerboterbloem, kleine wolfsmelk, groot spiegelklokje, naaldenkervel, blauw guichelheil en wilde ridderspoor.

Uitsnede uit kaartbeeld van de NDFF, met als groene en rode punten waarnemingen van beschermde planten en als rode cirkel de globale locatie van de onderzoeksgebieden.

Recente geschiedenis onderzoeksgebied

Locatie Dijkkwartier Oost

In het verleden was op de locatie een meubelzaak aanwezig. Deze meubelzaak is in het voorjaar van 2017 gesloopt, waarna de grond braak kwam te liggen. Vervolgens is de locatie in gebruik geweest voor de tijdelijke opslag van buizen. Deze opslag stopte in het voorjaar van 2018 waarna de grond weer braak kwam te liggen. De grond werd toen afgewerkt opgeleverd. Het middendeel is afgegraven en ligt lager dan de rand, om parkeren op de locatie te voorkomen.

Locatie Park Krayenhoff/ Waalfront 4

Een deel van de locatie is momenteel in gebruik als gronddepot. Hier is tot vrij recent grond aangevoerd van de ernaast gelegen ontwikkelingslocatie. Het overige deel van het terrein is grotendeels verhard en is deels in gebruik als opslag voor bouw materiaal en parkeerterrein

RESULTAAT VELDBEZOEK

Locatie Dijkkwartier Oost

Deze locatie heeft een zandige bodem. Het middendeel is plaatselijk rijker met veel organisch materiaal. Aan de oostkant liggen enkele zandige kopjes. De hogere, niet afgegraven randen zijn bedekt met een vrijwel gesloten vegetatie. Aanwezig zijn onder andere de soorten vlier, tuinbingelkruid, ridderzuring, bezemkruiskruid, grote brandnetel, speerdistel, vogelmuur, wilde reseda, vlasbekje, Sint-Janskruid, wilde cichorei en verjonging van vlinderstruik. Op één plekje, op een helling, groeit heksenmelk. De aanwezige soorten zijn kenmerkend voor enigszins verstoorde, ruderaal, open bodem, van bermen, grasland en braakliggende grond. In het lagere middendeel is vegetatie maar spaarzaam aanwezig. De soorten die hier werden aangetroffen zijn ook aanwezig op de hogere rand. Aan de zuidoostkant, tegen de bestaande bebouwing op het aangrenzende perceel werd groot glaskruid aangetroffen. Dit is een zeldzame plantensoort die groeit op beschutte, omgewerkte, stenige grond.

Locatie Park Krayenhoff/ Waalfront 4

Op deze locatie zijn verschillende gebiedsdelen te onderscheiden:

- **Verhard parkeerterrein**
Een groot deel van het gebied, aan de noordzijde, bestaat uit verhard parkeerterrein. Begroeiing is hier niet of nauwelijks aanwezig.
- **Gronddepot**
Een ander groot deel van het gebied, aan de westkant, bestaat uit een gronddepot, met hopen braakliggende grond. Het lijkt om een zandige bodem te gaan met veel organische stof. Aanwezig zijn hier vooral windverspreide, eenjarige kruiden van braakliggende, voedselrijke grond. De volgende soorten waren hier algemeen aanwezig: tuinbingelkruid, bezemkruiskruid, wilde reseda, korrelganzenvoet, melganzenvoet, grote zandkool, zwarte nachtschade en vlasbekje.

- *Opstelplaats*
Tussen het gronddepot aan de westkant en de bebouwing ten oosten van het gebied ligt een verharde opstelplaats met bouw materiaal, bouwketen en enkele kleine hoopjes grond. Tussen de verharding en op de open stukjes groeien veelal dezelfde eenjarige soorten die ook bij het gronddepot aan de westkant aanwezig zijn, zoals bezemkruiskruid, grote zandkool en vlasbekje. Op één plek naast een bouwkeet, groeit de zeldzame plantensoort hokjespeul. Ook de vrij algemene soort pastinaak is hier met meerdere planten aanwezig. Beide soorten groeien op kalkhoudende of leemrijke grond.
- *Vegetatie langs bebouwing*
Direct langs de aangrenzende bebouwing aan de zuidoostkant van het onderzoeksgebied ligt verder een strook met ruderales vegetatie. Onder meer de soorten braam, grote brandnetel, bezemkruiskruid, bijvoet, ridderzuring en melkdistel komen hier algemeen voor. Op één plek, aan de oostkant, is Japanse duizendknoop aanwezig. Deze soorten zijn kenmerkend voor een verstoorde, stikstofrijke bodem.
- *Noordgrens*
De uiterste noordkant van het gebied bestaat uit een laag dijkje en een naar het noorden aflopende helling, die afloopt naar een stalen damwand. Aan de westkant is bij de helling een laag stenen muurtje aanwezig. Op het lage dijkje waren verschillende soorten aanwezig die ook op akkers worden aangetroffen. Onder meer de soorten zwarte mosterd, gele ganzenbloem, gewone reigersbek en akkerleeuwenbek werden hier aangetroffen. Ook een blauwbloeiend exemplaar van rood guichelheil groeide hier. Op de noordhelling, richting de Waal, was een vrij ruderales begroeiing aanwezig, met onder meer een groot braamstruweel, ridderzuring en bermooievaarsbek. Bij het lage muurtje ten slotte, werden de soorten muurleeuwenbek en muurvaren gevonden. Beschermde muurplanten waren op dit muurtje niet aanwezig.

DISCUSSIE: KANS OP AANWEZIGHEID BESCHERMDE PLANTEN?

Op basis van de gegevens die werden verzameld met de bureaustudie en het veldbezoek geven we hieronder weer of er binnen de onderzoeksgebieden kans is op de aanwezigheid van beschermde planten.

Dijkkwartier Oost

Binnen dit onderzoeksgebied werden beschermde planten niet aangetroffen. Het onderzoeksgebied is tot ruim een jaar geleden bebouwd geweest en nu deels afgegraven. Omdat de locatie in het verleden bebouwd is geweest, is de overblijvende graslandsoort kluwenklokje hier niet te verwachten. Doordat de locatie geen geschiedenis als akker heeft en de vegetatie vooral gekenmerkt wordt door ruderales soorten, zijn beschermde akkerplanten hier niet te verwachten. Wilde averuit is wel een soort die op deze bodem voor zou kunnen komen. De soort is op enkele honderden meters van deze locatie aanwezig. De soort bloeit in de herfst en is in de tijd van het jaar dat dit onderzoek werd uitgevoerd nog goed herkenbaar. Zo was de soort nog goed herkenbaar aanwezig nabij het spoor (zie onderstaande afbeelding). Deze soort

werd niet in het onderzoeksgebied aangetroffen. Het zaad van deze soort is kortlevend en omdat de soort niet werd gevonden, wordt ook deze hier niet verwacht. Geconcludeerd kan worden, dat al de beschermde soorten die in de omgeving worden waargenomen niet zijn te verwachten op deze locatie. Nader onderzoek is voor deze locatie niet nodig, omdat beschermde planten hier niet worden verwacht.

Wilde averuit, zoals aanwezig 30 november 2018 langs een hek nabij het station in Nijmegen

Locatie Park Krayenhoff/ Waalfront 4

Binnen dit onderzoeksgebied werden verschillende deelgebieden onderscheiden:

- *Verhard parkeerterrein*
Binnen dit deel zijn vrijwel geen planten aanwezig. De beschermde planten die in de omgeving worden gevonden zijn niet typisch voor een versteend oppervlak dat wordt betreden en bereden. Beschermde planten worden hier niet verwacht en nader onderzoek is niet nodig.
- *Gronddepot*
De soorten die hier worden aangetroffen betreft vooral windverspreide, eenjarige kruiden van braakliggende, voedselrijke grond. Voor wilde averuit is deze grond waarschijnlijk te humus- en voedselrijk. De soort wordt hier niet verwacht en werd hier ook niet aangetroffen, terwijl de soort in de herfst nog goed herkenbaar is. Ook voor glad biggenkruid is deze bodem veel te rijk. Kluwenklokje is een overblijvende soort van meer gesloten vegetaties en is op deze braakliggende grond niet te verwachten. De beschermde soorten van akkers behoeven veelal een meer kleiige bodem en worden hier daarom ook niet verwacht. Beschermde planten worden hier niet verwacht en nader onderzoek is niet nodig.

- *Opstelplaats*
De bodem is hier veelal verhard waardoor er voor beschermde planten maar zeer weinig groeiruimte is. Voor de meeste beschermde soorten die in de omgeving aanwezig zijn ontbreekt het hier aan geschikte groeiplaatsen. Voor wilde averuit lijkt de bodem te rijk. Deze soort werd hier ook niet aangetroffen. Beschermde planten worden hier niet verwacht en nader onderzoek is niet nodig.
- *Vegetatie langs bebouwing*
Deze groeiplaats is stikstofrijk en ruderaal. Voor beschermde soorten die in de omgeving zijn waargenomen is een dergelijke ruderaale, voedselrijke bodem niet geschikt. Beschermde planten worden hier niet verwacht en nader onderzoek is niet nodig.
- *Noordgrens*
De uiterste noordkant van het gebied bestaat uit een laag dijkje en een naar het noorden aflopende helling, die afloopt naar een stalen damwand. Aan de westkant is bij de helling een laag stenen muurtje aanwezig. Op het lage dijkje waren verschillende soorten aanwezig die ook op akkers worden aangetroffen, waaronder de zeldzame soort akkerleeuwenbek. Ook rood guichelheil (de zeer zeldzame blauwe vorm) werd hier aangetroffen. Vanwege de aanwezigheid van enkele typische akkerplanten, is de aanwezigheid van beschermde akkerplanten hier op basis van dit veldbezoek, in de herfst, niet helemaal uit te sluiten. Nader onderzoek in de zomer is nodig om te onderzoeken of beschermde planten hier aanwezig zijn. Dit deel dient vrijgehouden te worden van werkzaamheden tot het onderzoek in de zomer.

Dijkje en helling aan noordzijde van Park Krayenhoff/ Waalfront 4, waar de aanwezigheid van beschermde planten in de zomer nogmaals onderzocht dient te worden.

CONCLUSIE EN ADVIES

Aanwezigheid beschermde soorten

Het Ontwikkelingsbedrijf Waalfront is al enkele jaren bezig met de herontwikkeling van het Waalfront in Nijmegen. Uit eerder onderzoek, in de vorm van twee quick scans natuur, bleek dat op twee locaties mogelijk beschermde planten aanwezig zijn. Om uit te zoeken of het mogelijk is op bepaalde stukken binnen de locaties komende maanden al grondwerkzaamheden uit te voeren, voerden wij een aanvullend onderzoek naar beschermde planten uit.

Uit het onderzoek blijkt dat binnen de locatie Dijkkwartier Oost beschermde planten niet worden verwacht. Binnen dit deel kunnen komende tijd werkzaamheden uitgevoerd worden en is nader onderzoek naar beschermde planten niet nodig.

Binnen de locatie Park Krayenhoff/ Waalfront 4 zijn beschermde planten binnen één deelgebied niet uit te sluiten. Op het dijkje bij het talud aan de noordzijde van deze locatie werden verschillende akkerplanten aangetroffen. Nader onderzoek in de bloeitijd van beschermde akkerplanten (zomer) is nodig om te onderzoeken of hier beschermde planten aanwezig zijn.

Op dit terreindeel kunnen daarom werkzaamheden komende tijd niet worden uitgevoerd. Voor dit terreindeel dienen de voorschriften uit **onderstaand werkprotocol** gevolgd te worden. Op de overige terreindelen binnen deze locatie worden beschermde planten niet verwacht en is nader onderzoek naar beschermde planten niet nodig. Hier kunnen werkzaamheden wel worden uitgevoerd.

Advies omgang zeldzame, maar niet beschermde planten

Op twee locaties werden zeer zeldzame planten aangetroffen. Bij Dijkkwartier Oost is groot glaskruid aanwezig en bij het deel Park Krayenhoff/Waalfront 4 groeit hokjespeul. Beide soorten zijn zeer zeldzaam in Nederland. De Wet natuurbescherming kent een zorgplicht die onder meer stelt dat nadelige gevolgen voor in het wild levende planten zoveel mogelijk voorkomen dienen te worden. Gelet op deze zorgplicht adviseren wij deze zeldzame planten zoveel als mogelijk te sparen. Indien op de locaties waar de planten groeien werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden, adviseren wij de planten te verplaatsen naar een vergelijkbare locatie in de omgeving waar geen werkzaamheden zijn voorzien.

De locatie van de zeldzame soort hokjespeul (linker afbeelding) en een afbeelding van de soort

De locaties van de zeldzame soort groot glaskruid (linker afbeelding) en een afbeelding van de soort

WERKPROTOCOL

De werkzaamheden in het gebied moeten volgens onderstaande voorschriften uit worden gevoerd. Als de werkzaamheden niet volgens het protocol worden uitgevoerd, wordt mogelijk de Wet natuurbescherming overtreden.

Locatie

De locatie waar geen grond- of aanlegwerkzaamheden uitgevoerd kunnen worden, betreft de noordzijde van Park Krayenhoff/ Waalfront 4, direct grenzend aan de huidige parkeerplaats (zie onderstaande afbeelding).

Het rood gearceerde deel aan de noordzijde van de locatie Park Krayenhof, waar geen werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden en nader onderzoek naar beschermde planten in de zomer nodig is.

Markeren en afzetten locatie

Het betreffende deel dient duidelijk gemarkeerd en afgezet te worden, het liefst met een stevig hekwerk.

Op de betreffende locatie moeten planten gewoon kunnen blijven groeien. **Voorkomen dient te worden dat planten hier worden beschadigd of vernield**, omdat hierbij ook beschermde planten zouden kunnen worden beschadigd of vernield, wat verboden is onder de Wet natuurbescherming. Omdat planten hier gewoon moeten kunnen blijven groeien, kan op dit deel ook geen materieel of grond tijdelijk worden opgeslagen.

Communicatie

Dit werkprotocol dient op de uitvoeringslocatie aanwezig te zijn. De inhoud moet besproken worden met alle betrokken werknemers. Indien arbeiders op de locatie vragen hebben over het protocol moeten ze die vraag stellen aan hun leidinggevende. Indien de leidinggevende de situatie niet zelf op de juiste manier kan oplossen, dient de leidinggevende contact op te nemen met een deskundige.

Deskundige

Een deskundige is in dit geval iemand met aantoonbare kennis van en ervaring met Nederlandse flora en fauna (specifiek vaatplanten). Deze kennis en ervaring is opgedaan omdat de deskundige:

- een HBO of universitaire opleiding heeft genoten met als zwaartepunt de Nederlandse ecologie;
- of een MBO opleiding met als zwaartepunt natuurwetgeving, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van soorten;
- of als ecooloog werkzaam is bij een ecologisch adviesbureau;
- of zich aantoonbaar inzet op het gebied van de soortenbescherming of soortenmonitoring en is aangesloten bij bijvoorbeeld de Vogelbescherming of KNNV.

Deskundige van SAB:

Eric Verkaik

Eric.verkaik@sab.nl

026-3576911

GEBRUIKTE BRONNEN

SAB 2018a. Quick scan natuur. Nijmegen, Waalfront – 3 (Dijkkwartier).

SAB 2018b. Quick scan natuur. Nijmegen, Waalfront 4 – Park Fort Krayenhoff.

Weeda, F. Westra, R. Westra, Ch, Westra, T. 1999. De Nederlandse oecologische flora. Deel I-V.

www.ndff.nl

www.verspreidingsatlas.nl